

**ЛИЧНИ И ФАМИЛНИ ИМЕНА ОТ ГНЕЗДОТО
НА ÒПРО, ÒПРА.
КЪМ МЕТОДИКАТА НА АНТРОПОНИМИЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ**

Людвиг Селимски (Велико Търново – Катовице)

Предмет на вниманието в тази статия са общо 97 на брой лични и фамилни имена (а и някои прякори) от гнездото на Òпро, Òпра. За една част от тях са изказвани противоречиви мнения, друга част са оставени без обяснение, а някои от тях за първи път стават предмет на внимание. Тук ще ги разгледаме в цялата им предполагаема съвкупност, като не се абстрахираме от малкото, около 7 – 8 на брой, признати вече за румънски.

Един от първите специалисти по българска антропонимия, известният романист и балканолог Густав Вайганд, споменава някои от тях в гл. 4, § 52 сред имената, производни от глаголи, разглеждайки ги всъщност като български. Според него Òпря, Òпрьо, Òпретен, Òпренко са преки производни от глагола *опра* ('ich halte auf, verzögere'). За Òпро Вайганд пише, че "българите считат, че е специфично "влашко", а в действителност то се среща при румънците по-често, отколкото при българите, но, естествено, е от български произход" (Weigand 1921: 147)¹.

За румънски Илчев счита: Òпр̀ика (жен.), Òпр̀ина, Òпр̀ица (жен.), Òпр̀иша и Òпро, като при Òпр̀ица добавя и анализ на българска почва: "от Òпр(а) + йца". При обяснението на *Òпр̀ал и Òпр̀ан след анализа им като производни на българска почва, той прибягва и към сравняване с румънски съответствия ("срв. рум, Òprel",

¹"*opra* 'ich halte auf, verzögere': *Oprja, Oprjo, Opreten, Oprenko* (Zauderer cf. weiter unten *zapra* 'hemmen'). Von diesem Namen glauben die Bulgaren, dass er speziell "walachisch" sei, tatsächlich findet er sich häufiger bei den Rumänen, als bei den Bulgaren, aber er ist natürlich bulg. Ursprungs" (Weigand 1921: 147)

“срв. рум. Organ”). Ковачев е счел за румънски *Опрѝка* ж., *Опрѝна* ж., *Опро*, а *Опрѝца* ж. извежда “от *Опр(а) + -ѝца*”, допускайки като втора възможност за тълкуване заемаето ѝ “от рум. *Orgița*”. Всички останали лични и фамилни имена, сродни с *Опро*, *Опра*, *Илчев* и *Ковачев* представят като образувани на българска почва. А според Йордан Заимов всички спадащи тук, т. е. сродни с *Опро*, *Опра*, са български: ***Опра***, *Опрѝл*, *Опрѝн*, ***Опре***, ***Опрѝн***, *Опрѝньо*, *Опрѝню*, ***Опрѝн***, ***Опрѝна***, ***Опрѝнка***, ***Опрѝнко***, ***Опрѝчко***, *Опрѝш*, *Опрѝша*, *Опрѝшѝн*, *Опрѝшѝна*, *Опрѝшица*, *Опрѝшка*, *Опрѝшко*, ***Опрѝй***, ***Опрѝю***, ***Опрѝю***, *Опрѝн*. Основното *Опро*, XIX в., Заимов извежда “от гл. *опѝрам се*, *опрѝ се* ‘противопоставям се, противя се, показвам се твърд, упорит’”. С това тълкуване на името не можем да се съгласим, колкото то и да героизира българина. За съжаление, Заимов е пренебрегнал историко-етнографската стойност на името като заклинателно, паралелно на *Запрѝн* или на *Дѝста*, давани на последното желано дете в многодетното семейство (за да спрат, престанат да се раждат).

Въпреки че срещу ЛИ *Опро* не се намират материални (звукови) съответствия не само в много други славянски езици, но даже и в македонския и сръбския именник, все пак за него се откриват семантични паралели в други балкански и средиземноморски езици, като грц. *Σταμάτης*, от глаг. *σταματώ* ‘спирам, прекратявам’, и итал. *Fermo*. Първоизточник на бълг. *Опро* (всъщност: *Опрѝ*) е рум. *Oprea*, давано на деца от двата пола, а то е образувано на румънска езикова почва, от глаг. *a oprí* ‘спирам, задържам, прекъсвам, прекратявам’, макар че той е зает от български език (Constantinescu 338–339). Тук трябва да си припомним методологичното положение, че “не бива да определяме като славянски такива имена, които показват в основата си елементи, съдържащи се вече в съответните употребявани в румънския език нарицателни и прилагателни” (Дуриданов 1976: 90). ФИ ***Оприков***, ***Опров*** и ***Прицов*** се срещат в непълния списък на 140 фамилни имена, характерни само за влашкото население и “не присъщи за други райони на страната” (Младенов М. 1995:18). За румънски се считат ЛИ *Опрѝ* и *Опрѝш* и ФИ *Опров* у Балкански (1999: 31, 50, 85).

От румънски е заето и унг. *Opra* (Jordan 344).

* * *

Отделните антропонимични единици се анализират по азбучен ред.

Онриков ф., отбелязано в “КА” единично (1987 г., на СИ). При отсъствие у Илчев и липса на ЛИ *Онрик у Ковачев, трябва да е недостоверно по форма, възникнало вероятно при погрешен прочит на *Оп̀риков* (вж.).

Опоранов ф. е отбелязано в “КА” единично в 1976 г. (жен. *Опоранова*), на ЮЗ. Вероятно се отнася за погрешен, хиперкоректен запис вм. **Оп̀ранова*, каквото в “КА” липсва, срв. *Оп̀ранов* (вж.).

Опоров ф., отбел. в Котел и Русе, Илчев обосновава чрез документиран от него в Котел прякор **О̀порът** (**О̀пурът**), извеждан “от диал. *òпор* ‘подкрепа, опора’” (срв. *опор* и *опур* с други значения в БЕР 4: 904, 908). В “КА” няма потвърждение за ФИ **О̀поров*. Може би се отнася за променен в някоя служба облик вм. *О̀пров* (вж.), както при *Оп̀ранов* (вж.), а прякорът *О̀пора* ще е обратно изведен от ФИ *О̀п(о)ров*.

Опра ж., отбел. в Ореховско, Сомовит и Никополско, Илчев извежда правилно “от рум. *Opra*”, но добавя и “женска форма срещу О̀про”. Ковачев потвърждава изключително СЗ ареал, 69 появи и затихване на името през 30-те г. Счита го “успор. на *О̀про*”. Всъщност се отнася за заемка от рум. *Opra*, подобна на *О̀пря* (вж.), макар че рум. ФИ *Opra* някои извеждат от бълг. *О̀пра* (Jordan 344).

Оп̀ралев / Оп̀ралов. Илчев отбелязва без местоговор ФИ *Оп̀ралев*, чрез което обосновава възстановяване на ЛИ **Оп̀рал*, според автора “от *О̀пр(о) + ал*; срв. рум. *Oprel*”. Според Заимов ЛИ *Оп̀рал* е “от *О̀про* и *-ал*”. Непотвърдено у Ковачев, предполагаемото лично име трябва да е **Oprale*, със суф. *-ale*, както в *Agale*, от *Aga* (Constantinescu LV, 4–5), особено ако се съди по адаптацията с вар. *-ев* на суф. *-ов*. Деривацията – на българско-румънска почва – е от основа *О̀пра / О̀пра*, за двата пола, както в румънски “*Oprea* се прилага за деца от двата пола” (Constantinescu 339), срв. впрочем жен. *О̀пря* и мъж. *О̀пря*. Поради морфологични причини обличите за м. р. на *-а/-я* подлежат на ограничаване и скоро напълно изчезват. ФИ *Оп̀ралев* не се споменава в “КА”, където вариантът (ФИ) **Оп̀ралов(а)**, появил се в 1905 г., се свързва предимно със СИ ареал (16 пъти от общо 19).

Оп̀ран м., нелокализирано, у Ковачев непотвърдено, Илчев, а

след него и Заимов, извежда “от *Ôпро* и *-ан*”, което е възможно само от синхронно гледище. Илчев допуска и друга възможност: “срв. рум. *Organ*”. Всъщност то субституира рум. *Opran*, образувано със суф. *-an* от *Opra* и употребявано и като фамилно име (Jordan 344). В български е документирано (в Петрич у Илчев) само ФИ *Опрàнов*. Обаче то в “КА” не се среща, а отбелязаното там (в 1976 г., на ЮЗ) ФИ *Опоранова*, може би е погрешно вм. *Опрàнова*.

Опрашàков ф. Липсва у Илчев, а у Ковачев няма ЛИ **Опрашàк*. Според “КА” се появява единично в 1942 г. То ще е мотивирано от предполагаемо ЛИ **Опрашàк*, вариант – чрез асимилация (*u – a > a – a*) – на **Опришàк*, заето от рум. *Oprişac*, образувано със суф. *-ac* от *Opriş* (Constantinescu 339).

Опрашàнов ф. Липсва у Илчев, а у Ковачев няма ЛИ **Опрашàн*. Според “КА” то се появява в 1928 г. и е отбелязано 3 пъти. То е вариант – чрез асимилация (*e [> u] – a > a – a*) – на *Опрешàнов* (вж.) или *Опришàнов* (вж.).

Ôпре м., отбел. у Заимов (XVIII в.), авторът счита “ум[алит.] от *Ôпро*”. Всъщност то субституира рум. *Opre*.

Ôпрев ф., отбел. в Сомовит и Тутракан, Илчев помества при отбел. в Русе *Ôпри* (вж.) и нелокализ. *Ôпрьо* (вж.). Всъщност заетата от румънски основа, която е подлежала на приспособяване, и която обосновава ФИ *Ôпрев*, е ЛИ *Opre* или по-често употребяваното *Oprea* м. > *Ôпря* м. (вж.). Среща се още в Белене. Според “КА” то се появява в 1903 г., като от всички 163 отбелязвания 148 се падат на север: 112 на СИ и 36 – на СЗ.

Ôпревов ф., липсващо у Илчев, се появява според “КА” единично (1977 г.) на ЮЗ. Няма у Ковачев ЛИ **Ôпрев*. То по всяка вероятност е вместо **Ôпреов*, вариант на *Ôпрев* (вж.), в който се възстановява – по престараване – въображаемо “пропуснато” в интервокална позиция *в*. Предполагаемото ФИ **Ôпреов* е правилно образувано със суф. *-ов*, прибавен към основата на трисричната (!) словоформа *Ôпреа* (< рум. *Oprea*), от която крайното *-а*, т. е. окончанието, закономерно е изоставено при деривацията. То може да се разглежда и като образувано по аглутинативен начин – чрез прибавяне на суф. *-ов* към основата *Ôпре*, както при *Ôпровов* (вж.). При по-бърз изговор възстановяването **Ôпреов* би звучало **Ôпрьо*, от което също би се получило нормативното *Ôпрев*.

Опремов ф. Според “КА” единично (1951 г.) на ЮЗ. Няма у Ковачев ЛИ **Опрем*. Ако нямаме работа с погрешен запис / прочит вм. **Опренов*, мотивирано от ЛИ *Опрѐн* (вж.), може да се отнася за диалектен фонетичен вариант със замяна на изгласното -н с -м, известна на много места (Младенов Ц. 1961).

Опрѐн м., отбелязано само у Заимов, според автора “от *Опро* и -*ѐн*”. Всъщност екавски вариант на *Опрян* (вж.). Срв. ФИ *Опренов* (вж.).

Опренов ф., според “КА” още от 1898 г., отбелязано 104 пъти, предимно на ЮЗ. Този ареал представя мотивиращото го ЛИ *Опрѐн* като екавски вариант на *Опрян* (вж.).

Опрѐньо м., отбел. в Синод. именник и Вайганд, но непотвърдено у Ковачев, Илчев счита “видоизменено от *Опро*, *Опрьо*”. Според мене за непосредствена основа на тази умалит. форма (със суф. -*ьо*) е могло да послужи преди всичко ЛИ **Опрян* / **Опрѐн*, субституиращо рум. *Oprea*, което е образувано от *Pre(a)* със суф. -*an* (Constantinescu LV, 339; Jordan 344). По-отдалечена изглежда контаминираната форма *Опретен* (вж.). Срв. *Прѐнев* (вж.).

Опрѐню м. отбел. само у Заимов, “зват. от *Опрѐн* по меки основи”. То е по-скоро вар. на *Опрѐньо* (вж.), с редукция (-*о* > -*у*).

Опретанов ф. Липсва у Илчев, а у Ковачев няма ЛИ **Опретан*. В “КА” е отбелязано единично в 1933 на СЗ. Не е изключено да се мотивира от лично име, образувано като контаминираното *Опретен* (вж.), но с наст. -*ан* вм. -*ен*. Но е по-вероятно да се отнася за недостоверна форма – с погрешно разчитане на ръкописно *ш* като *т* – вместо отбелязаната в същия ареал *Опрешанов* (вж.).

Опретен м., отбел. в Синод. именник и у Вайганд, но непотвърдено у Ковачев. Илчев го счита за “кръстоска от *Опро* и *Обретен*”, което е показателно за рецесивния характер и на двете имена. Не е използвано като основа на фамилно име – няма в “КА” ФИ **Опретенов*.

Опрешанов ф. Липсва у Илчев, а у Ковачев няма ЛИ **Опрешан*. Според “КА” то се появява в 1928 г., а е отбелязано 6 пъти и само на север: по 3 пъти на СЗ и на СИ. Вариант на *Опришанов* (вж.), в основата на който е залегнало рум. *Opreș*, със суф. -*eș* от *Prea* / *Opri*, срв. и рум. ФИ *Îpreșianu* (Constantinescu 339; Jordan 344).

Опри м., отбелязано в Русе, Илчев смята “разновидност на *Опрьо*”. Ковачев го отбел. 11 пъти (10 на СЗ), с последна поява в

40-те г., и счита “умал. от **О̀про**” (вж.). Отнася се за фонетична и морфологична адаптация на рум. *Opre* и по-честото *Oprea* м. > **О̀пря** м. (вж.), от което чрез междинната форма ***О̀пре** и редукция (-e > -u) се е получило **О̀при**.

О̀приета ж., отбел. у Ковачев 5 пъти (4 на СЗ), е новообразувано (1917 г.) на бълг.-рум. почва със заетия суф. -иета, от **О̀пра**, или с -ета, от **О̀пря** (и вар.). То представлява опит за обновяване и съживяване на името, благодарение на който то успява да достигне до 50-те г., докато останалите женски имена от това етимологично гнездо затихват още през 30-те г.

О̀приетка ж., от Плевен, 1917, Илчев счита “умалит. от О̀прия”, а всъщност е със суф. -ка, от **О̀приета** (вж.).

О̀прик м., Ковачев отбел. 3 пъти (на СЗ) – с поява в 1905 г. и затихване в 30-те г. – и извежда “от **О̀пр(о)** + -ик”. Отнася се за морфологично приспособяване на **О̀прика** м. (вж.) или обратно извеждане от ФИ **О̀приков** (вж.), което е все едно.

[*]**О̀прика м.**, нелокализ., мотивиращо ФИ **О̀приков** (вж.), Илчев счита “мъжка форма от **О̀прика** 1 [жен.]”. Забележително е, че в румънски език, от където идва ЛИ **О̀прика**, се среща само мъж. *Oprică*, с умалит. суф. -ică, образувано от основа *Opra* или по-честото *Oprea* (Constantinescu 338-339) и като фамилно име *Opricu* (Jordan 344). На влашко-бълг. почва [*]**О̀прика** м. функционира като женско. По-нататък то се запазва само като основа на ФИ **О̀приков** – като мъжко лично име престава да се употребява (у Илчев, недокументирано, то всъщност е възстановено [*], а у Ковачев липсва), но обосновава появата – чрез изоставяне на окончанието -а, считано за формален признак на ж. р. – и на мъжки съответник, какъвто е **О̀прик** (вж.).

О̀прика ж., отбел. във Видинско, Илчев тълкува двойко: като “рум. *Oprica*” и като “умалит. от О̀пра”. Ковачев го отбел. предимно на СЗ (96,05 %), с най-голяма честота (76 пъти) и най-продължителна трайност (с последна поява в 40-те г.) сред женските имена от това гнездо. Заето от рум. *Oprica*, както мъж. **О̀прика** (вж.), с известна мотивираност и на бълг. почва.

О̀приков ф., което отбел. във Видин, Илчев обосновава чрез нелокализ. **О̀прика** м., само възстановено от него, но фактически недокументирано. Според “КА” от общо 115 отбелязвания 90 се падат на СИ и СЗ (84 от тях – на СЗ), а за пръв път се появява в

1901 г. То се среща, между другото, в Балей, Брегово, Дружба, Кутово, Н. село (Вид.), Кула. Срв. *Прѝков* (вж.).

Опрѝн ф., отбел. във Видин, Илчев извежда правилно от жен. *Опра* (вж.). Среща се и в Градец (Вид.). Според “КА” има 30 отбелязвания и само на СЗ, а се появява в 1898 г.

Опрѝн м., което отбел. само Заимов, авторът счита образувано на домашна почва “от *Опро* и *-ин*”. Всъщност то застъпва рум. мъж. ЛИ *Oprină* (Constantinescu 339), срв и рум. ФИ *Oprn(ă)*, с умалит. суф. *-ină*, от *Oprea* (Iordan 344). Промяната от рум. *Oprină* към бълг. *Опрѝн* е морфологична адаптация. Срв. *Опрѝнов* (вж.).

Опрѝна ж., отбел. във Видин, Илчев извежда “от рум. *Orgina*” или схваща като “разширение на *Опра*”. Тези тълкувания прилага и Ковачев, но рецесивният характер (отбел. 29 пъти, с поява в 1896, връх в 20-те и залез в 30-те г.) и СЗ ареал свидетелстват за румънска заемка: от рум. *Oprina*, със суф. *-ina*, от мъж. *Oprea* или / и *Opru*, както *Anghelina* от *Anghel* (Constantinescu LXI, 339), със сло-вообразователна разчленяемост и на българска почва.

Опрѝнка ж., отбел. 2 пъти на СЗ в 90-те г. на XIX в., Ковачев разглежда като “умал. от *Опрѝна*”, което е правилно от синхронно структурно гледище. Обаче съвсем не влиза в сметката другото предположение: “съкрат. от *Копрѝнка*”. А най-вероятно е да е заето от рум. *Oprinca*, макар там образувано със зает в румънски език славянски суф. *-ка* (Const. LVII, 339). Срв. *Прѝнка* (вж.).

Опрѝнко м. отбел. Заимов, като го счита – правилно – умалит. от *Опрѝн*.

Опрѝнов ф., в облик за ж. р. *Опринова* е отбелязано само в “КА”, 2 пъти на СЗ и 1 път на ЮЗ, с първа поява в 1911 г. То се обосновава от ЛИ *Опрѝн* (вж.).

Оприпанов ф. Липсва у Илчев, а у Ковачев няма ЛИ **Оприпан*. Според “КА” отбелязано 1 път (на СИ), с поява в 1942 г. По всяка вероятност се отнася за недостоверна форма – с погрешно разчитане на *ш* като *п*, както при *Оприпов* (вж.) – вместо познатата в същия ареал *Опришанов* (вж.).

Опрѝпов ф. Липсва у Илчев, а у Ковачев няма ЛИ **Оприп*. Според “КА” отбелязано 2 пъти (на СЗ и ЮЗ), с поява в 1939 г. Отнася се за недостоверна форма – с погрешно разчитане на *к*, *ц* или *ш* като *п* – вместо познатата в същия ареал *Опрѝков* (вж.), *Опрѝцов* (вж.) или пък вм. **Опрѝшов*, от *Опрѝш* (вж.).

Опрѝца м., без местоговор, Илчев счита “мъжка форма на *Оприца* 1 [жен.]”. Ковачев не потвърждава мъж. **Опрѝца*. Заето от рум. мъж. *Opriță, Opriță*, с умалит. суф. *-ița, -iță*, от *Oprea, Opru* (Constantinescu LXII, 339), функциониращо в румънски и като фамилно име. В български език се запазва само като основа на умалит. *Опрѝчко* (вж.) и на ФИ *Опрѝцов* (вж.). По-трайна жизненост запазва омонимното жен. *Опрѝца* (вж.).

Опрѝца ж., което отбел. в Ломско и Габрово, Илчев тълкува по два начина: като “рум. *Oprița*” и като образувано “от Опр(а) + *ица*”. Двете тълкувания – в обратна последователност – прилага и Ковачев. Отбелязва го 73 пъти (СЗ), с поява в 1896 г., връх във второто и третото десетилетие (по 27 пъти) и заглъхване в 30-те г. То е заето от рум. *Oprița*.

Опрѝцов (и Опрѝцев) ф., отбелязано в Козлодуй, обосновава (някогашно) наличие на *Опрѝца* м. (вж.). Според “КА” ФИ *Опрѝцов* се появява в 1900 г., като всичките 40 отбелязвания се падат на север, а 36 от тях – на СЗ. Това потвърждава влашката принадлежност на мотивиращото го ЛИ *Опрѝца* (вж.). Срв. *Прѝцов* (вж.).

Опрѝчко м. отбел. у Заимов и правилно изтълкувано като умалително от *Опрѝца* (вж.), на българска почва със суф. *-ко*. Срв. *Прѝчков* (вж.).

Опрѝш м. което отбел. само Заимов, авторът счита образувано на домашна почва “от *Опро, Опре* и *-иш*”. Всъщност то застъпва рум. ЛИ (мъж.) / ФИ *Opriș / Oprișa* (Constantinescu 339), образувано от *Oprea* със суф. *-iș*, регионален вариант на суф. *-eș* (Jordan 334). Срв. *Прѝшев* (вж.).

Опрѝша ж., от Свищов, Илчев свързва с “рум. *Oprișe*” или счита “разширено от *Опра*”. Ковачев не го потвърждава. То действително е заето от румънски, но не е от *Oprișe*, а от по-често срещаното *Îprișa*, пак от етимологичното гнездо на *Oprea, Opru* (Constantinescu 339). В румънски то е мъжко, но на бълг.-рум. почва функционира като женско, както сродните *Опрѝка* и *Опрѝца*. За носителите му от мъжки пол е било дооформяно със суф. *-ак, -ан* (от рум. *-ac, -an*), срв. ФИ *Прашàков* (вж.), *Опришàнов* (вж.).

Опришàн м., отбел. само Заимов, тълкувайки го като образувано “от *Опрѝш* и *-ан, -ян*”. Всъщност то субституира рум. ЛИ *Îprișan*, срв. и ФИ *Oprișan(u), Oprișeanu* и произв. *Oprișănescu* (Jordan

344). За влашкото му потекло говори и ареалът на мотивираното от него ФИ *Опришанов* (вж.).

Опришана ж., отбел. само у Заимов и правилно счетено женско от *Опришан* (вж.).

Опришанов ф. Липсва у Илчев. Според “КА” то се появява в 1916 г., като от всички 24 отбелязвания 21 се падат на север, а 15 от тях – на СЗ. Това потвърждава влашката принадлежност на мотивиращото го ЛИ **Опришан*, от рум. ЛИ / ФИ *Oprişan(u)*, със суф. *-an* от *Opriş* (Constantinescu 339; Iordan 344).

Опришански ф. Липсва у Илчев. Според “КА” се появява еднократно жен. *Опришанска* в 1915 г. на СЗ. То е със суф. *-ски* вм. *Опришанов* (вж.) или от родово име *Опришанци*, мотивирано от ЛИ *Опришан* (вж.).

Опришица ж., отбелязано само у Заимов, авторът счита “ум[алит]. от *Оприша*”. И за него се намира точен източник, срв. рум. мъж. ЛИ *Oprişită* (Constantinescu 339). На смесена влашко-българска почва то е преминало към системата на женските *-а*-основи.

Опришка ж., отбелязано само у Заимов и счетено “ум[алит]. от *Оприша*, ж[ен]. от *Опришко*”. Със суф. *-ка* от *Оприш* (вж.), с феминизираща функция, или от жен. *Оприша* (вж.), с умалителна функция, или пък от рум. **Oprişca*, от което с афереза е получено (рум.) *Prişca*.

Опришко м., отбелязано само у Заимов и счетено “ум[алит]. от *Оприш*, м[ъж]. от *Опришка*”. То всъщност субституира рум. *Oprişcu*, образувано със суф. *-cu* от *Opriş* (Constantinescu LVII, 339).

Опришоров ф. Липсва у Илчев. Според “КА” то се появява в 1908 г., отбелязано е 9 пъти и само на СЗ. За произхода на мотивиращото го ЛИ **Опришор* срв. рум. *Oprişor* (и от него) *Prişor*, *Oprişoreanu* (Constantinescu 339, Iordan 344, 345).

Оприя ж. – ***Оприя** (?) или **Оприя**, ако е достоверна акцентуацията у Илчев, който не локализира името, а го счита “разновидност на Оприца 1 [жен.]”. Според “КА” се появява в 1916 г., като от всички 24 отбелязвания 21 се падат на север, а 15 от тях – на СЗ). По всяка вероятност се отнася за правописна разновидност на *Оприя* (вж.), въображаема като **Оприя* или **Оприя* / **Оприя* (с редукция *e > u* от рум. *Oprea*), която впоследствие може и да е зазвучала като **Оприя**, в съответствие с производните *Оприка* и

Опрѝца и фамилните имена от сходните основи. Относно изгласа *-ѝя* срв. *Пѣтрѝя* (*Пѣтрѝя*), покрай *Пѣтра* и *Пѣтра*, все женски от *Петър*, характерни за Ново село, Видинско (Младенов Ст. 1901: 492). Предполагаемата, възникнала по този начин, вторична акцентна форма *Опрѝя* се потвърждава косвено от производното жен. ЛИ *Прѝхка* (вж.).

Опро м., отбел. във Видинско и Орехово, Илчев правилно извежда “от рум. *Оргу*”. Както много имена от малцинствени общности, то е рецесивно. Ковачев го отбел. 93 пъти (и само на СЗ), с поява в 1897 г., връх – 31 пъти през 20-те г. – и затихване в 50-те г. Оформянето му с окончание *-о* е морфологична адаптация на **Опру* (от рум. *Опру*). Обликът *Опро*, най-многочислено представен в цялото етимологично гнездо, се поддържа, освен това, и от още по-широко разпространеното ФИ *Опров* (вж.).

Към многобройните производни от *Опру* румънски фамилни имена спада и оставеното без обяснение *Опрохол* (Jordan 345), което ще е в м. **Опроол(и) < *Опрооглу*, с тур. *-оглу*, прибавено към основа *Опру*. В един съвременен книжовен облик можем да си го представим като **Опроолов* / **Опролов*, а с афереза – *Пролов* (вж.).

Опров ф., както и трябва да се очаква, по-разпространено от обосноваващото го ЛИ *Опро* (вж.): към отбел. у Илчев “Орехово, Ореховско, Подем (Плев.)” можем да прибавим още: Винарово, Връв, Гомотарци, Капитановци, Покрайна, Сливовник (Вид.). Според “КА” ФИ *Опров(а)* се появява в 1898 г., като от всички 590 отбелязвания 548 се падат на север, а 500 от тях – на СЗ.

Опрова ф., жен., отбел. в “КА” единично (1910 г., на СЗ). Ако не се отнася за погрешен запис, то ще е свръхстарателна форма в м. **Опро-ов-а*, образувана правилно по аглутивативен начин – чрез прибавяне на суф. *-ов* към словоформата *Опро*, а не към основата *Опр(о)*, срв. *Опревов* (вж.).

Опрѝй м., отбелязано само у Заимов, авторът тълкува като образувано “от *Опро* и *-ѝй* по *Драгѝй* и *Радѝй*”. Обаче тълкуването на изгласа *-ѝй* като домашен суфикс е приложимо само към лични имена, които се мотивират от основи на прилагателни: тъкмо в техният състав това *-ѝй* застъпва прасл. (и стб.) *-ъжь* (с развой **ъ > ѝ*), представляващо окончание за им. и вин. п. ед. ч. на определено прилагателно. Според мене бълг. *Опрѝй* е с елизия на крайната

гласна -у и е пряк застъпник на рум. ЛИ *Oproiu*, актуално в румънски и понастоящем, образувано от *Oprea* със суф. *-oiu*, от лат. *-oneus* (Petrovici 1929; Petrovici 1936; Constantinescu LXIII-LXIV, 339), употребявано и като фамилно име (Jordan 345). Като анализира сходното по изглас ЛИ *Бързѝй* (от Видин, както и ФИ *Бързѝев*), друг български учен изразява схващане за романския характер на суфикс *-ой*, от рум. *-oiu*, “от по-старо *-oŭi* (в тази форма [...]) засвидетелствуван в румънската област Мехединц”, а като “не пренебрегва обстоятелството, че този словотворен тип е чужд на българския език”, той стига до заключение, че процесът на деривация на *Бързѝй* “се е извършил на румънска почва”, т. е. че ЛИ *Бързѝй* застъпва рум. *Borzoiu* (Дуриданов 1976: 91). Т. Балкански е счел суф. *-ой* за румънски при тълкуването на ФИ *Митрѝев*, предаващо влаш. “*але Митрѝй*, повлашено с *-ой*, *Митѝр*” (Балкански 1999: 120), но “с бълг[арски] произход”, при обяснението на *Мангѝй* (Балкански 1999: 138).

Ѡпрѝо м., без местоговор, Илчев помества пред ФИ *Ѡпрев*, обяснявайки го като “успоредна форма на *Ѡпро* с меко окончание”. Това тълкуване е приемливо само за съотношенията на формите от системно синхронно гледище. Според Заимов е “зват. от *Ѡпро* [...]”. Всъщност *Ѡпрѝо* е “маскулинизиран” облик на първичното за българската (бълг.-рум.) антропонимия мъж. ЛИ *Ѡпря* (вж.), поддържан както от ФИ *Ѡпрев* (вж.), така и от звателната форма на мъж. *Ѡпря*.

Ѡпрѝо м., отбелязано само у Заимов, авторът тълкува като “зват. от *Ѡпро* по меки основи, XVI в. ”. То може да е с редукция (-у > -у) вм. *Ѡпрѝо* (вж.), но може и пряко да субституира рум. *Opriu*, от *Oprea* със суф. *-iu* (Constantinescu LXII; Jordan 345).

Ѡпря м., отбел. единично в 1935 г., Ковачев схваща като “кос-в[ена] фор[ма] на *Ѡпро*”, макар че по-подходяща за приложеното тълкуване би била формата *Ѡпрѝо*, каквато у него липсва. Всъщност *Ѡпря* е обликът, който най-точно субституира рум. *Oprea*, мъж. и жен., и който трябва се счита първичен, независимо от това, че той сравнително късно и единично е документиран писмено. Поради женското си окончание той не е имал шансове да се запази като мъжко лично име, освен в основата на ФИ *Ѡпрев* (вж.), мотивирана тъкмо от него. Другото му най-близко превъплъщение е ЛИ *Ѡпрѝо* (вж.).

О̀пря ж., отбел. единично в 1924 г., Ковачев схваща като корелат с мекост “срещу *О̀пра*”, което е приемливо само от синхронно гледище. Историко-генетичната връзка е обратнопосочна. Този облик най-точно субституира рум. *Oprea*, отличаващо се с много по-голяма честота от паралелното *Opra* (Constantinescu 338-339). Мекостта на крайната съгласна на основата, която се формира – на смесена бълг.-рум. почва – при преобразуването на рум. *-rea* в бълг. *-p'a*, маркира формата *О̀пря* като умалително-гальовна. Това обуславя появата на немаркирания корелат *О̀пра*. За друго превъплъщение на *О̀пря* срв. *О̀прия* (вж.).

О̀приялова ф., само в “КА”, единично (в 1969 г.) на СИ. Мотивирано от запазено ЛИ **О̀приял*, якавски облик на **О̀прѐл*, субституиращ рум. *Oprel*, от *Oprea* (Constantinescu 339).

О̀прия м., отбелязано само у Заимов (XVII в.), авторът извежда “от *О̀про* и *-ян* или от *О̀прѐо* и *-ан*”. Всъщност то е заето готово от рум. ЛИ *Oprean*, *Opriian*, образувано от *Opre(a)* със суф. *-an*, употребявано и като фамилно (Constantinescu 339; Iordan 344). Запазено е в основата на ФИ *О̀приянов* (вж.).

О̀приянов ф. (и жен. *О̀приянова*), отбел. само в “КА”, с 4 засвидетелствания, появило се за първи път в 1922 г., на ЮЗ. Обосновава се от ЛИ *О̀приян* (вж.).

О̀пров ф. Брегово (Вид.), липсва у Илчев. Понеже липсва и в “КА”, това единично отбелязване е може би недостоверно: с грешка вм. *О̀пров?* (вж.).

П̀ранков ф., Илчев отбел. в Русе и обосновава чрез нелокализирано ЛИ *П̀ранко*, “умалит. от *П̀ранѐо*”, което според него се извежда “може би от гр. *πρᾶα* ‘домашна вещ, покъщнина, добитък’”. Според Заимов *П̀ранко* е (от XVIII в.) “ум[алит]. от *П̀рано*”, което пък счита “скъсено от *За-п̀ран*, а то от *За-п̀рян*”. Според “КА” ФИ *П̀ранков* се появява в 1926 г. и е отбелязано 3 пъти. Обосноваващото го ЛИ **П̀ранко*, е умалително (със. суф. *-ко*) и с афереза от *О̀п̀ран*, заето от рум. ЛИ *Opran*, което е образувано от *Opra* със суф. *-an*. Срв. *О̀п̀ранов* (вж.).

П̀ранов ф. у Илчев липсва. Според “КА” то се появява в 1935 г. и е отбелязано 2 пъти. Идентично е с *О̀п̀ранов* (вж.), от което е получено чрез афереза, т. е. мотивира се от неотбелязано у Ковачев ЛИ **П̀ран(о)*, според Заимов (*П̀рано*) “скъсено от *За-п̀ран*, а то от

За-прия”, а най-вероятно е да е с афереза от *Опр̀ан*, заето от рум. ЛИ *Орган*, получено със суф. -*an* от *Опра*.

Пра̀цов ф., Илчев не отбелязва. Според “КА” то се появява единично в 1974 г.: жен. *Працова*. Обосноваващото го ЛИ **Пра̀ца* / **Пра̀цо*, с афереза от **Опра̀ца*, вероятно спада към производните от рум. *Oprea*, *Opru*, срв. рум. *Oprața* (Constantinescu 338, 339).

Пра̀ша̀ков ф., Пловдив, Илчев извежда неубедително “от диал. **пра̀шак* ‘1. който все пра̀ша, пита; просяк’ (?)”, непотвърдено в БЕР 5. Според “КА” жен. ФИ *Пра̀ша̀кова* се появява единично в 1933 г. Обосноваващото го ЛИ **Пра̀ша̀к*, вероятно спада към производните от рум. *Oprea*, *Opru*. Би могло да бъде изведено чрез афереза и асимилация ($u - a > a - a$) от рум. *Oprișac*, получено със суф. -*ac* (фонет.: -*ак*) от *Opriș* (Constantinescu 339). А още по-просто е да се счита вариант – с афереза – на *Опра̀ша̀ков* (вж.).

Пра̀ша̀нов ф., Свищов, Шумен, Илчев извежда “от Пра̀ш(о) + *ан*”. Според “КА” то се появява в 1901 г. и се среща предимно на СЗ ареал: 64 пъти от общо 81. Обосноваващото го ЛИ **Пра̀ша̀н* също е от производните от рум. *Oprea*, *Opru*. То се извежда чрез афереза и асимилация ($u - a > a - a$) от рум. *Oprișan*, получено със суф. -*an* от *Opriș* (Constantinescu 339). Срв. и ФИ *Opreșeanu*, *Oprișanu* (Jordan 344). А още по-просто е да го сметнем вариант – с афереза – на *Опра̀ша̀нов* (вж.).

Пр̀ел̀ков ф., отбел. в Сопот и Пловдив, Илчев извежда от недокументир. “диал. **пр̀ел̀ко* ‘мъж, който преде’”. Сред многочислените производни от рум. *Oprea* / *Opru* има и немалък брой с афереза на началната гласна *o-*, като разгледаните по-горе *Пр̀ан̀ков ф.*, *Пр̀ан̀ов ф.*, *Пра̀ша̀ков ф.*, *Пра̀ша̀нов ф.* и следващите по-долу *Пр̀ен̀гов ф.*, *Пр̀ен̀ев ф.*, *Пр̀ес̀ковски ф.*, *Пр̀ѝков ф.*, *Пр̀ѝно м.*, *Пр̀ѝнко м.*, *Пр̀ѝня ж.*, *Пр̀ѝшков ф.* и *Пр̀он̀ев ф.* Към тях вероятно спада и ФИ *Пр̀ел̀ков*, обосновавано от предполагаемото ЛИ **Пр̀ел̀ко*, което се извежда от **Опр̀ел̀ко*, разширено на влашко-бълг. почва със суф. -*ко*, от **Опр̀ел̀*, заето от рум. *Oprel*, което е с умалит. суф. -*el* от *Oprea*, *Opru* (Constantinescu LVIII, 339). Срв. *Опр̀я̀лова* (вж.).

Пр̀ен̀гов ф., от Ресен (Търн.), Илчев не коментира. Може би е вм. **Пр̀ен̀ков*, с афереза от **Опр̀ен̀ко*. Срв. *Пр̀ѝнгов* и *Пр̀ѝнко*.

Пр̀ен̀ев ф., от Варна, Илчев обосновава чрез нелокализирано (а и у Ковачев непотвърдено) ЛИ *Пр̀ен̀ьо*, което тълкува като “успоредна форма на *Пр̀ен̀о* с меко окончание”. За **Пр̀ен̀о* тук се

предлага друго обяснение, срв. **Пренов** (вж.). А предполагаемото ЛИ ***Преньо** се извежда с афереза от **Опреньо** (вж.).

Пренов ф., от Златия (Ломско) Илчев обяснява чрез нелокализ. **Прено**, извеждано “от Премо с много по-употребимото окончание **-но**”. Според Заимов **Прено** е “скъсено от **Запрен**”. Както се изтъкна по-горе, от ***Опрян** / ***Опрен** е възникнала на влашко-бълг. почва умалит. форма **Опреньо**, от която чрез афереза се извежда **Преньо**. А ***Прено**, обосноваващо **ФИПренов**, е възникнало като немаркиран корелат на **Преньо**, ако не е хронологически по-старо от него, като съкрат. и умалит. форма спрямо ***Опрен**. Срв. **Опреньо** (вж.).

Пресковски ф., от Ямбол, Илчев не тълкува, а у Ковачев няма ЛИ ***Преско**. Според “КА” жен. **Пресковска** се появява единично в 1983 г. (ЮЗ). То ще е от родово име ***Пресковци**, в основата на което е залегнала формата (с афереза на началното **о-**) на рум. **ФИ Oprescu**, образувано със суф. **-escu**, от **Oprea** (Jordan 344).

Прйков ф., отбел. в Гопеш (Битол.), Станке Димитров, 1898, Разград, 1900, Илчев извежда “от арум. **pric** ‘бълха’ (пъргав и скоклив като бълха)”. И тук се допуска традиционната грешка на всяка цена собственото име да се свежда до някакво нарицателно (срв. Rătruț 1980). То е идентично с **Опрйков** (вж.), от което се различава само по изоставената начална гласна **о-**, т. е., с афереза, мотивирано от ЛИ ***Опрйк(а)**, от рум. **Opric(ă)**, с умалит. суф. **-ic(ă)**, от **Oprea**, **Opru** (Constantinescu 339), функциониращо и като **ФИ Opric(ă)**, **Opricu** (Jordan 344). Тук спада и рум. **ФИ Prică**, неправилно извеждано от грц. **Prika(s)** (Jordan 379).

Примкин(а) ф. Липсва у Илчев. Появява се в 1932, със 7 отбелязвания (на ЮЗ). Формално най-близко до основата му се намира ЛИ **Прймо**, но при отсъствието у Ковачев на жен. ***Прймка**, предпочитам да го разглеждам като вариант на **Прймкин(а)** (вж.), както **Примков(а)** и **Принков(а)**.

Примков(а) ф., липсващо у Илчев, би могло да се основава и на ЛИ **Прймо**. То обаче е с по-късна хронология (1911 г.), а основното **Прймо** (с поява в 1920 г. и 22 отбелязвания) е от южния ареал. Според “КА” **ФИ Примков(а)** се появява още в 1907 г. и е засвидетелствувано е 36 пъти: 21 на СЗ и 15 на СИ. Затова в основата на **ФИ Примков(а)** трябва да е залегнало ЛИ **Опрйн** (вж.), вероятно от СЗ ареал, подобно на **Опрйна**, **Опрйнка**, **Прйна**, **Прйнка** и **Прино**. От **Опрйн**, чрез афереза на началното **о-** и с диалектна

замяна в изгласа *-н > -м* се извежда мотивиращото, непотвърдено у Ковачев, ЛИ *Примко. Така *Примков(а)* се представя като вариант на *Принков(а)*, също срещано само на север и предимно на СЗ.

Прйна ж., отбел. 13 пъти (12 на СЗ), Ковачев счита “успоредно на **Прино**”, чрез чието неправилно тълкуване го отнася другаде. А то спада към етимологичното гнездо на рум. *Oprea / Opru*, като е получено чрез афереза от *Опрйна* (вж.).

Прингов ф., без местоговор, Илчев помества при също така нелокализирано **Принго м.**, изведено “от Принко с озвучаване на *нк* в *нг*”. А за тълкуването на последното срв. *Принко* (вж.). Със същата фонетична особеност, настанала на влашка почва, го намираме и в румънската антропонимия като ФИ *Opring* (Jordan 344), оставено без тълкуване. То е със запазена инициална гласна *о-*, но с апокопа – изоставяне на крайната гласна от основата *Oprinca* (вж. за нея Constantinescu 339) – и без отделен суфикс с патронимична функция.

Принка ж. Ковачев счита “умал. от *Прйна*” (вж.), но чрез неправилното тълкуване на съответното мъж. *Прино* – “с *м > н* от *Примо*; скар. от *Пирин*, *Заприн*” – се отдалечаваме от етимологичното гнездо на рум. *Oprea, Opru*. А за принадлежността му към него говори, между другото, неговият реликтен и речесивен характер (8 появи, заглъхване в 20-те г.) и изключително СЗ ареал. Получено е с афереза от разпространеното в същия СЗ ареал *Опринка* (вж.), а в крайна сметка от рум. *Oprinca*. За произхода срв. изключително СЗ ареал и на мотивираното от него ФИ *Принкин(а)* (вж.).

Принкин(а) ф. според “КА” се появява в 1902 г., а всичките 15 отбелязвания се отнасят към СЗ ареал. Обосновава се от жен. ЛИ *Принка* (вж.).

Принко м., без локализация, Илчев определя като “умалит. от *Прино*”, което съответства на синхронното словообразователно отношение между двете форми, ала с извеждането на *Прино* “от *Примо* [...]” се отдалечава от производните от рум. *Orea / Opru*, към които то принадлежи. Срв. рум. *Oprinca*, със суф. *-inca*, от *Oprea, Opru* (Constantinescu LXI, 339), от което е получено с афереза и морфологично приспособяване с окончание *-о* вм. *-а*. За румънската основа с афереза и суф. *-in-c-* е показателно и рум. ФИ

Princulescu, със суф. *-escu* от **Princ-ul-*, неправилно извеждано от “gr. *Prinkos, Prinko*” (Jordan 380). За свързването му с влашкия елемент свидетелствува между другото неговият рецесивен характер (у Ковачев липсва) и СЗ ареал на мотивираното от него ФИ *Прѝнков* (вж.), както и на свързаното с него ЛИ *Прѝно* (вж.).

Прѝнков ф., отсъства у Илчев, който отбелязва нелокализирано (и непотвърдено у Ковачев) ЛИ *Прѝнко*. Според “КА” *Принков(а)* се появява в 1914 г., среща се само на север, и то предимно СЗ (9 от общо 13 пъти).

Прѝно м., от Куле махала (Лом.), Илчев извежда “от *Прѝмо* с много по-употребимото окончание *-но*”. Към това неприемливо тълкуване Ковачев, който отбел. *Прѝно* в СЗ ареал (20 пъти, от общо 21) и като изчезващо в 30-те г., прибавя и свое: като “съкратено от *Пирѝн, Запрѝн*”. То също е неприемливо, между другото и от ареално гледище: имена с предимно или изключително ЮЗ ареал, каквито са *Пирѝн* и *Запрѝн*, не могат да обосновават едно производно, което се среща изключително на СЗ ареал. А мъж. *Пирѝн* въобще не влиза в сметката по хронологични съображения: то е от 1913 г., *Прѝно* – от 1903 г., а мотивираното от него ФИ *Прѝнов* (вж.) – още от 1890 г.

Прѝнов ф. Илчев отбел. на СЗ: “Куле махала и Златия (Лом.), Орехово, Враца, Плевен, 1900, Казанлък” (Илчев), а го откриваме и в Дъбован (Никоп.). Според “КА” то се появява още в 1890 г., а от общо 155 отбелязвания 103 се отнасят към СЗ ареал. По всичко личи, че се мотивира от лично име, получено чрез афереза от **Опрѝно*, заето от рум. мъж. *Oprină*, с умалит. суф. *-in(ă)*, от мъж. *Oprea* или *Opru* (Constantinescu 339), функциониращо и като ФИ *Oprin(a)* (Jordan 344).

Прѝня ж., от Сушица (Горноорях.), Илчев счита “женска форма от *Прѝно*”, което е приемливо от синхронно словообразователно гледище, но тълкуването у него на мъж. *Прѝно* “от *Прѝмо* [...]” ни отдалечава от етимологичното гнездо на рум. *Oprea / Opru*, към което то спада, представлявайки умалително – с алтернация *n'* : *n* – спрямо *Прѝна* (вж.).

Прѝнка ж., Търговище, Илчев счита “женска форма от *Прѝхо*”, което очевидно възстановява на базата на отбел. от него във Варна, Русе и Добрич ФИ *Прѝхов*, а неубедително извеждано “може би от диал. *прихàе ми* ‘става ми добре’”. Вероятно се отнася за хипер-

коректна форма в м. **Прѝйка*, с афереза от **Опрѝйка*, умалително от *Опрѝя* (вж.).

Прѝцов ф., липсва у Илчев, а Ковачев не отбел. **Прѝцо*. Според “КА” се появява в 1912 г., а всичките 11 отбелязвания са от СЗ ареал. Обосновава се от ЛИ **Прѝца* (> **Прѝцо*), получено чрез афереза на влашко-бълг. почва от **Опрѝца*, заето от рум. мъж. *Oprȳa, Oprȳă*, с умалит. суф. *-iȳa, -iȳă* от мъж. *Oprea* или *Opru*, или заето в този облик, срв. рум. мъж. ЛИ *Prȳe* (Constantinescu 339). А още по-просто е да го сметнем вариант – с афереза – на *Опрѝцов* (вж.).

Прѝчков ф., Пловдив, Илчев извежда “от прякор *Прѝчко*; вж. *Прѝков*”. Според “КА” *Прѝчков(а)* се появява в 1921 г., отбелязано е 3 пъти на ЮЗ. То е с афереза на началното *о-* в м. **Опрѝчков*, мотивирано от ЛИ *Опрѝчко* (вж.).

Прѝшев ф. Липсва у Илчев, а Ковачев не отбел. **Прѝшо*. Според “КА” единично от 1979 г., на ЮЗ. Обосновава се от ЛИ **Прѝшо*, **Прѝша*, получено чрез афереза от **Опрѝша*, заето от рум. мъж. *Oprȳș / Oprȳșa*, от *Oprea* или *Opru*, с умалит. суф. *-iș*, регулярен вар. на *-eș*, а срв. и рум. мъж. ЛИ *Oprȳș, Oprȳșe* (Constantinescu 339). Срв. жен. *Опрѝша* (вж.).

Прѝшков ф., отбел. в Боровци (Берк.), Илчев извежда “от *прѝшка* (може би имал пришки, пъпки по лицето)”. Това тълкуване може и да е подходящо за фамилно име от прякор, но за лично име не е. А зад ФИ *Прѝшков* се крие ЛИ **Прѝшка*, **Прѝшко*, заето от рум. *Prȳșca, Prȳșcu*, получени с афереза (изоставяне на началното *о-*) от *Oprȳșcu*, което пък е със суф. *-cu* (фонет. *-ку*) от *Oprȳș*, а в крайна сметка от *Oprea / Opru* (Constantinescu 339, 353). То е идентично с жен. *Опрѝша* (вж.). Срв. и рум. ФИ *Prȳșcă, Prȳșcu* и произв. *Prȳșcoiu*, неправилно свеждани до “bg. *Prȳčko*” (Jordan 380). За пълното изоставяне на предполагаемото ЛИ **Прѝшка*, **Прѝшко* на влашко-бълг. почва е допринесъл естетическият фактор, намиращ приложение в избора на името: с изчезването на връзката между първоначалната форма и първичната функция на името и свързването впоследствие на вторичната форма с ‘*пришка*’, което намираме даже и у опитни иначе изследователи, е онази причина, поради която цялата група имена със суф. *-iș* (и произв.) от това интересно етимологично гнездо е била изоставена. Преки следи са останали само от жен. *Опрѝша* (в Свишов според Илчев), ала и

за него няма потвърждение у Ковачев. За по-дългото му съхранение е допринесло запазването в него на началната гласна *о-*, както и отсъствието от изгласа му на съгласната *-к-*, т. е., формалното различие между ЛИ *Опрѝша* и неприятната, грозна *прѝшка*. Според “КА” ФИ *Прѝшков* се появява в 1900 г., а половината от общо 18 отбелязвания се отнасят към СЗ ареал.

Приянов ф. Липсва у Илчев, у Ковачев няма ЛИ **Приян(о)*, **Прян(о)*, а Заимов извежда ЛИ *Приян* “от изчезнало прил. *приян* ‘приятен, драг’”, което е неубедително. “КА” отбелязват единично (1933 г.) жен. ФИ *Приянова* на СИ. То по всяка вероятност е с афереза на *о-* вм. **Оприянов*, от **Оприян*, застъпващи рум. ЛИ *Opreat / Opriian / Opriiana*, срв. и циг. *Priian*, все производни от *Oprea, Opru* (Constantinescu 339, 353).

Прѝлов ф., Илчев не отбелязва. Няма у Ковачев ЛИ **Прѝл(во)*. Според “КА” жен. ФИ *Прѝлова* е отбел. единично (1943 г.) на ЮЗ. При отсъствие на по-подходящо обяснение би могло да се мисли за предполагаема форма **Опроолу*, образувана с помощта на тур. *-ođlu* (от *ođul* ‘син’), присъединено към основата на ЛИ *Опро*. Такава форма може би се крие зад оставеното без обяснение рум. ФИ *Oprohol* (Jordan 345), което е вм. **Oprool(u) < *Oproođlu* (с тур. *-ođlu*, прибавено към основа *Opru*).

Прѝнев ф., Варна, Илчев обосновава чрез нелокализирано, а и непотвърдено у Ковачев ЛИ *[*]Прѝньо*, което тълкува неубедително като “видоизменено от *Продан, Пройно*” или извежда “от гр. *πρόνια* ‘предвидливост’”. Според “КА” ФИ *Пронев(а)* е отбел. за първи път в 1907 г., като от общо 18 засвидетелствувания 11 се срещат на СИ и СЗ. Зад мотивиращото го лично име **Прѝне / *Прѝни* трябва да се крие форма с афереза, застъпваща рум. *Oprone / Oproni*, образувано със суфикс с аугментативна или патронимична функция *-oń / -oniu / -one* (от лат. *-oneus*) от основното *Opru* (Petrovici 1929; Petrovici 1936; Constantinescu LXIII–LXIV, 339).

Прѝнко м., отбел. в Демирхисарско, Неврокопско, 15–16 в. Илчев счита “умалит. от *Прѝньо*” (вж.), свеждано от него до ЛИ *Продан, Пройно*. За него няма потвърждение у Ковачев Срв. *Прѝнков* ф. (вж.).

Прѝнков ф., Илчев отбел. в Лясковец, Радомир, 1893, обосновава чрез непотвърдено у Ковачев ЛИ *Прѝнко*, което счита “умалително от *Прѝньо*”. Според “КА” ФИ *Пронков(а)*, се появява в 1923

г. и е отбел. 2 пъти на СИ. Обосноваващото го ЛИ **Прѝнко* би било с умалит. *-ко*, от **Прѝне*, **Прѝни*, което с афереза на влахо-българска почва (< **Prone*, **Proni*) застъпва рум. *Oprone*, *Oproni*, а в крайна сметка се извежда от рум. *Oprea*, *Opru* (Constantinescu 339). Срв. *Прѝньо* (вж.).

Прѝнов ф. Според “КА” се появява в 1924 г., отбелязано е 3 пъти: 2 пъти на СИ и 1 път на ЮЗ. Мотивирано от ЛИ **Прѝно*, обратно изведено, като немаркиран корелат спрямо схващаното като умалително **Прѝньо* (вж.).

Прѝнчев ф., от Пловдив, Илчев помества при нелокализ. *Прѝнчо*, “умалит. от *Прѝньо*”. Според “КА” ФИ *Прѝнчев(а)* е отбел. за първи път в 1904 г., а се среща 31 пъти на ЮЗ. Обосноваващото го **Прѝнчо* (// **Прѝнче*), непотвърдено у Ковачев, е оформено на българска почва със суф. *-чо* (*-че*) от *Прѝньо* (вж.).

Прѝньо м., без местоговор, обосноваващо отбел. във Варна **Прѝнев ф.**, Илчев счита “видоизменено от *Продан*, *Пройно*” или извежда “от гр. *πρόβια* ‘предвидливост’”. То може да е от предполагаемо ЛИ **Прѝне*, **Прѝни*, **Прѝньо*, субституиращо, с афереза, рум. *Oprone*, *Oproni*, образувано със суф. *-оѝ*, *он(iu)*, *-оне*, от *Oprea*, *Opru* (Constantinescu LXIV, 339).

Прѝцов ф. Липсва у Илчев. Жен. *Прѝцова* е отбелязано в “КА” еднократно (1946 г., на ЮИ). Обосновава се от неотбел. у Ковачев ЛИ **Прѝц(о)*, субституиращо рум. **Pruț*, с афереза на началната гласна *-о* вм. *Opruț*, което е образувано с умалит. суф. *-уț* от основата *Opru*, срв. рум. ФИ *Opruț* (Jordan 345).

* * *

Проведеният алтернативен анализ на по-голямата част от разглежданите имена дава основание за някои изводи от по-общ характер. В досегашните изследвания са допускани няколко вида грешки.

1. Стремез на всяка цена в основата на собственото име да се открие някакво нарицателно. Известни са и отделни публикации, в които въз основа на подобни изследвания се установяват изчезнали от употреба старинни народни думи. Поради този недостатък неправилно тълкуване са получили следните разглеждани тук единици: *Опоров*, уж “от диал. *ѝпор*”, *Прѝнков*, “може би от гр. *πράμα* ‘домашна вещ, покъщнина, добитък’”, *Прашѝков*, “от диал. **пѝшак* ‘който все праща, пита; просяк’ (?)”, *Прѝлков*, от

“диал. **прѣлко* ‘мъж, който преде’”, *Прѣков*, “от арум. *pric* ‘бълха’ (пъргав и скоклив като бълха)”, *Прѣчков*, “от прякор *Прѣчко*; вж. *Прѣков*”, *Прѣшков*, “от *прѣшка* (може би имал пришки, пъпки по лицето)”, *Прѣянов*, “от изчезнало прил. *прѣян* ‘приятен, драг’”, *Прѣнев*, “от гр. *πρόνια* ‘предвидливост’”, *Прѣшка ж.*, “женска форма от *Прѣхо*”, извеждано “от диал. *прихае ми* ‘става ми добре’”.

2. Не са взети под внимание редица звукови промени, на каквито са могли да бъдат подложени във всекидневната им употреба имената.

2.1. На първо място искам да обърна внимание на явлението афереза, едно от по-честите или обикновени фонетични промени при собствените лични имена, което е известно и в примери от апелативната лексика, като диал. *ляндър* ‘зокум’ вм. *олеандър*, *ляник* вм. *уляник* ‘пчелин’ (БЕР 3: 589) и др. Поради пренебрегване на този вид промяна са били разглеждани откъснати едно от друго редица имена, които в светлината на проведеня анализ се представят просто като варианти. Срв. *Прѣнов* и *Опрѣнов* / *Опорѣнов*, *Працов* и (рум.) *Опраџа*, *Прашѣков* и *Опрашѣков*, *Прашѣанов* и *Опрашѣанов*, *Прѣнов* / *Прѣновски* и *Опрѣн*, *Прѣнев* и *Опрѣньо* / *Опрѣню*, *Прѣсковски* и (рум.) *Опресци*, *Прѣков* и *Опрѣк* / *Опрѣка* м., *Прѣнкин(а)* и *Опрѣнка*, *Прѣнков* и *Опрѣнко*, *Прѣнов(а)* и *Опрѣнова*, *Прѣцов* и *Опрѣцов*, *Приин(а)* / *Прийн(а)* и *Опрѣя*, *Прѣчков* и *Опрѣчко*, *Прѣшев* и *Опрѣш*, *Прѣшков* и *Опрѣшко*, *Прѣянов* и *Опрѣянов(а)*, *Прѣцов* и (рум.) *Оприџ*.

2.2. В отделни случаи вариантите дължат появата си на уподобяване (асимиляция) на гласни в тях. Така поради уподобяване *и* (*e*) – *a* > *a* – *a* са били откъсвани едно от друго ФИ *Опрашѣанов* (и *Прашѣанов*), от една страна, и *Опрѣшѣанов* / *Опришѣанов* / *Опришѣански* (срв. и ЛИ *Опришѣан* < рум. ЛИ *Oprișan*), от друга. Срв. също така ФИ *Опрашѣков* (и *Прашѣков*), от една страна, и предполагаемото мотивиращо **Опришѣк* (от рум. **Oprișac*), от друга.

2.3. В единичното ФИ *Опрѣмов* (вм. *Опрѣнов*), доколкото нямаме работа с погрешен запис (прочит вм. **Опрѣнов*, може да се отнася за диалектен фонетичен вариант със замяна на изгласното -н с -м в основата на мотивиращото ЛИ *Опрѣн*). На тази промяна дължат появата си и вариантите *Примкин(а)* и *Примков(а)*, производни спрямо по-правилните *Принков(а)* и *Принкин(а)*.

За краткост тук се въздържам да коментирам единичните звукови промени и случаите на недостоверни по форма антропонимични единици, каквито се срещат в различни източници, нееднакви по меродавност.

3. Не е вземан под внимание ареалът на разпространение, който ни дава възможност да свързваме един с друг два или повече различни варианти на едно и също име, разбира се, доколкото не се отнася за словообразователни и други различия между отделни ареали или по-точно етнографски и диалектни зони на даден езиков ареал. А в редица случаи тъкмо ареалът на разпространение може да ни подсказва, а до голяма степен дори да докаже етнолингвистичната или културноисторическа принадлежност на дадено име. Върху значението на ареала в конкретния случай на имената с влашко потекло или разпространение вече е било обръщано внимание (Гамулеску 1974, Дуриданов 1976). Важен справочник в това отношение е речникът на Н. Ковачев (1995), върху данните от който се опирам тук.

4. Не е обръщано достатъчно внимание на данните за хронологията на поява, както и на изчезване на разглежданите антропонимични единици. А те в много случаи обосновават или – обратно – възпрепятствуват свързването на основно име и производно име (съкратено / умалително и пр.), на лично име и фамилно име и пр. И в това отношение огромно е значението на речника на Н. Ковачев (1995).

5. Количествено-честотните данни за употреба на личните имена и за промените им през десетилетията, както ги намираме у Ковачев 1995, а за фамилните имена в “КА”, особено в съчетание с данните за хронологията на поява / изчезване и относно ареала на разпространение, могат да хвърлят светлина по редица проблеми, като напр. антиномията *традиционно : модерно, домашно : заимствувано* и т. н. Въз основа на подобни данни разглежданите имена могат да се свързват и с някои народностни или конфесионални малцинства или групи население. Специално относно влашките по произход или разпространение имена, към които спадат разглежданите тук, може да се каже, че са от рецесивния тип: отличават се с предимно северен, особено СЗ ареал, употребата им през десетилетията намалява, много от тях напълно изчезват, оставяйки следи само в производни от тях фамилни имена.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Балкански Т. 1999, *Никополските власи. Етнос. Език. Етнонимия. Ономастика. Просопографии*. Изд. ИК “Знак ‘94”. Велико Търново.
- БЕР 3: *Български етимологичен речник. Том III: крес – минго*. Съставили: В. И. Георгиев, Р. Бернар, Ст. Илчев, Й. Н. Иванов, Д. Михайлова, В. Анастасов, Г. Риков, О. Младенова, У. Дукова, М. Рачева, Л. Димитрова-Тодорова, Т. Ат. Тодоров. Ред.: В. И. Георгиев. Изд. на БАН, София 1986, 885 с.
- БЕР 4: *Български етимологичен речник. Том IV: минго – падам*. Съставили: В. И. Георгиев, Р. Бернар, Ст. Илчев, М. Чалъков, Й. Н. Иванов, Д. Михайлова, В. Анастасов, Г. Риков, О. Младенова, У. Дукова, М. Рачева, Л. Димитрова-Тодорова, Т. Ат. Тодоров. Ред.: В. И. Георгиев, И. Дуриданов. Акад. Изд. “Проф. Марин Дринов”, София 1995.
- БЕР 5: *Български етимологичен речник. Том V: –*. Съставили: В. Анастасов, Л. Димитрова-Тодорова, У. Дукова, Й. Н. Иванов, Е. Машалова, Д. Михайлова, О. Младенова, М. Рачева, Г. Риков, Л. Селимски, Т. Ат. Тодоров. Отг. ред.: И. Дуриданов. Акад. изд. “Проф. Марин Дринов”, София 1996.
- Гамулеску Д. 1974, О румыно-болгарской антропонимической интерференции. – В: *Actes du XI-e Congrès International des Sciences Onomastiques, t. I*, Sofia, с. 331 – 335.
- Дуриданов И. 1976, Славяно-румънски отношения в антропонимията. – В: *Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Roc. XII. Zväzok 3. Slavistika*. Bratislava 1976, с. 89–92.
- Займов Й. 1988, *Български именник*. Изд. на БАН, София (II изд. 1994).
- Илчев С. 1969, *Речник на личните и фамилни имена у българите*. Изд. на БАН. София.
- Илчев С. 1974 (Ред.), *Речник на редки, остарели и диалектни думи в литературата ни от XIX и XX век*. Изд. на БАН, София.
- “КА” : База данни от компютърен архив-картотека на фамилните имена у българите през XX век в Центъра за българска ономастика “Професор Николай Ковачев” при ВТУ “Св. Св. Кирил и Методий” във Велико Търново.
- Ковачев Н. 1995, *Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*. ПИК, Велико Търново.
- Младенов М. Сл. 1995, Влашкото население в България (Разпространение, произход и топонимия). – *Българска етнология*, XXI, извънреден брой, с. 7–26.
- Младенов Ст. 1901: Към въпроса за езика и народностната принадлежност

- на Ново село, Видинско. – *Сборник за народни умотворения, наука и книжнина*, XVIII, София, 1901, с. 471–506.
- Младенов Ц. 1961, Към въпроса за неутрализацията на диференциалния признак лабиалност в българските говори. – *Език и литература*, XVI, № 4, с. 23–27.
- Constantinescu N. A. 1963, *Dicționar onomastic românesc*. Editura Academiei RPR, București.
- Iordan I. 1983, *Dicționar al numelor de familie românești*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Pătruț I. 1980, *Onomastica românească*. “Editura Științifică și Enciclopedică”. București.
- Petrovici E. 1929, Sufixul -oiu (-oíu) în onomastică. – *Dacoromânia*, V, 1927 – 1928, с. 576–578.
- Petrovici E. 1936, Sufixul -oiu (-oíu) în toponimie. – *Dacoromânia*, VIII, 1934 – 1935, с. 181–182.
- Weigand G. 1921, Die bulgarischen Rufnamen, ihre Herkunft, Kürzungen und Neubildungen. – *Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache zu Leipzig*, XXXVI – XXIX, Leipzig.